

ปัญหาทางกฎหมายในการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็ก และเยาวชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

Legal Problems for Regulating and Protecting the Privacy Rights of Children and Youth Regarding Personal Data

ณัฐธิดา นุ่นวิเชียร^{1*} และ ศิวพร เสาวคนธ์²

Natthida Noonvichian^{1*} and Siwaporn Saowakon²

¹หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

²คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹Master of Laws, Program in Public Law, School of Law, Sripatum University

²School of Law, Sripatum University

*Corresponding author's email address: natthida.noo@spumail.net

วันที่รับบทความ (Received)

25 มีนาคม 2569

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

24 มีนาคม 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

28 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายในการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในยุคดิจิทัล 2) มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในยุคดิจิทัลของกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทย 3) วิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในยุคดิจิทัล 4) แนวทางการแก้ไขปัญหาการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในยุคดิจิทัล ผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การขอความยินยอมของผู้เยาว์ไว้ แต่ไม่ได้กำหนดบทนิยามคำว่าเด็กและเกณฑ์อายุสำหรับการให้ความยินยอมทางดิจิทัลที่ชัดเจน โดยผูกโยงกับเกณฑ์บรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และขาดหลักเกณฑ์เฉพาะในการควบคุมการประมวลผลข้อมูลภายหลังได้รับความยินยอม ตลอดจนขาดความชัดเจนในเรื่องสถานะของความยินยอมเมื่อพ้นจากภาวะผู้เยาว์ และมีข้อจำกัดในการใช้สิทธิขอให้ลบข้อมูล รวมถึงขาดหน่วยงานกำกับดูแลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเด็ก ส่งผลให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในยุคดิจิทัลขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถรับมือกับภัยคุกคามทางเทคโนโลยีได้ ดังนั้น ในการวิจัยนี้จึงเสนอให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับเด็กและเยาวชนในสภาพแวดล้อมดิจิทัล ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้ 1) บทนิยามและเกณฑ์อายุของเด็กสำหรับการให้ความยินยอมทางดิจิทัล 2) การบังคับใช้มาตรการคุ้มครองเชิงรุกและมาตรฐานความปลอดภัยโดยการออกแบบ 3) การสร้างกลไกจัดการวงจรชีวิตข้อมูลและรับรองสิทธิ

ที่จะถูกลืมเมื่อพ้นจากภาวะผู้เยาว์ และ 4) การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจด้านเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับเด็ก

คำสำคัญ: การกำกับดูแลและคุ้มครอง, สิทธิความเป็นส่วนตัว, เด็กและเยาวชน, ข้อมูลส่วนบุคคล

ABSTRACT

This research on Legal Problems for Regulating and Protecting the Privacy Rights of Children and Youth Regarding Personal Data aims to 1) investigate concepts, theories and principles related to the protecting children's privacy rights regarding personal data in the digital age, 2) explore legal measures for protecting children's privacy rights regarding personal data in the digital age under foreign and Thai laws, 3) analyze the legal problems related to the protection of children's privacy rights regarding personal data in the digital age, and 4) propose legal solutions to the legal problems related to protecting children's privacy rights regarding personal data in the digital age. According to the study, although Section 20 of the Personal Data Protection Act B.E. 2562 prescribes the requirements for obtaining consent from minors, it does not clearly define the term 'child' nor establish a specific age threshold for digital consent. Instead, the age for giving digital consent is linked to the age of majority prescribed under the Civil and Commercial Code, and the Act lacks specific criteria governing the processing of personal data after consent has been obtained. The Act also lacks clarity regarding the status of consent once an individual reaches the age of majority and imposes limitations on the exercise of the right to erasure. Due to the absence of mechanisms governing the data life-cycle of personal data, together with the lack of specialized regulatory authorities with expertise in children's issues, the protection of children's personal data in the digital age remains ineffective and incapable of genuinely addressing technological threats. Therefore, this study proposes legislation on the protection of children's and youths' personal data in the digital environment as follows: 1) definitions and age thresholds for children's digital consent, 2) the enforcement of proactive protective measures and security by design standards, 3) the establishment of data life-cycle management mechanisms and the recognition of the right to be forgotten upon attaining majority, and 4) the appointment of an ad hoc expert subcommittee on children and youth, and the designation of a child-specific data protection officer.

Keywords: Regulating and Protecting, Privacy Rights, Children and Youth, Personal Data

บทนำ

สิทธิความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) ถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่มีรากฐานจากแนวคิดสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Right) ซึ่งให้การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพที่ติดตัวบุคคลมาแต่กำเนิด บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนตัวที่ผู้ใช้อำนาจอรัฐหรือบุคคลอื่นจะก้าวล่วงหรือเพิกถอนมิได้ (บรรเจิด สิงคะเนติ และคณะ, 2554) ที่ได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ อาทิ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 17 ตลอดจนได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัล (Digital Age) ที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญ ขอบเขตของความเป็นส่วนตัวจึงได้ขยายรวมไปถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสภาพแวดล้อมดิจิทัล และข้อมูลส่วนบุคคลก็มีรูปแบบที่หลากหลายซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้การจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจำเป็นต้องมีความมั่นคงปลอดภัยเพื่อรองรับข้อมูลในปริมาณมหาศาล ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนี้ เด็กและเยาวชนได้กลายเป็นกลุ่มเปราะบางที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เนื่องจากเด็กยังมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ และวุฒิภาวะที่ไม่เพียงพอต่อการรู้เท่าทันภัยคุกคามได้อย่างเหมาะสมเท่ากับผู้ใหญ่ (สุขุสา ถมิ่งรักษ์สัตว์, 2562) ทำให้เสี่ยงต่อการถูกล่อลวงหรือถูกนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ

เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายของประเทศไทย พบว่ากฎหมายที่มีอยู่ยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กได้อย่างครอบคลุม แม้จะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546, 2546) แต่ก็มุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองสวัสดิภาพโดยรวมโดยไม่ได้เจาะจงเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 (พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540, 2540) ก็มีขอบเขตจำกัดอยู่เพียงข้อมูลในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ จนกระทั่งประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562, 2562) ขึ้นเป็นกฎหมายกลางเพื่อกำกับดูแลการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลในเชิงพาณิชย์ โดยใช้บังคับเต็มรูปแบบในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2565 (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2565) สะท้อนให้เห็นว่ากฎหมายไทยที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กยังมีข้อจำกัด โดยที่กฎหมายแต่ละฉบับมุ่งคุ้มครองเด็กคนละด้านและไม่มีมาตรการเฉพาะสำหรับเด็กโดยตรง ส่งผลให้การคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในยุคดิจิทัลยังไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล จึงเป็นที่มาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ปัญหาการไม่มีคำนิยามศัพท์คำว่าข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเกณฑ์อายุที่ชัดเจน พบว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีเพียงบทบัญญัติในมาตรา 20 ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ซึ่งมาตราดังกล่าวไม่ได้กำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กในการขอความยินยอมที่ชัดเจน โดยต้องตีความกิจกรรมที่เด็กสามารถให้ความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองได้ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความสามารถในการทำนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่งผลให้ต้องตีความกิจกรรม

ทำให้เด็กไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร นอกจากนี้ การที่กำหนดให้ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้ให้ความยินยอมกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กอาจเกิดการละเมิดข้อมูลของเด็กที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้ไม่ว่าจากบุคคลภายนอกหรือผู้ใช้อำนาจปกครองเอง ดังนั้นเด็กก็ควรมีสติเสรีภาพในการให้ความยินยอมข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองได้ด้วยตามวุฒิภาวะที่เหมาะสม อีกทั้ง บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการขอความยินยอมครอบคลุมบุคคล 3 ประเภท ซึ่งรวมถึงคนไร้ความสามารถและคนเสมือนไร้ความสามารถด้วย

ปัญหาการขาดหลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในประเด็นนี้ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการและเงื่อนไขเกี่ยวกับความยินยอมเท่านั้น โดยไม่ปรากฏหลักเกณฑ์การเก็บ รวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในมาตราดังกล่าว ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการที่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับการเก็บ รวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยตรง ส่งผลให้การดำเนินการในทางปฏิบัติถูกจัดให้อยู่ในเงื่อนไขเดียวกับข้อมูลของบุคคลทั่วไปเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แม้ว่าข้อมูลของเด็กมีความอ่อนไหวและเสี่ยงต่อการถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แห่งการยินยอม หรืออาจเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็กเอง ซึ่งสะท้อนถึงช่องว่างของกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กอย่างเพียงพอและเหมาะสม

ปัญหาสถานะและผลของความยินยอมในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเมื่อพ้นจากความเป็นผู้เยาว์แล้ว ในประเด็นนี้ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการและเงื่อนไขเกี่ยวกับความยินยอมเท่านั้น แต่ในกรณีที่เด็กพ้นจากการเป็นผู้เยาว์แล้ว ความยินยอมที่ให้ไปขณะเป็นเด็กหรือผู้เยาว์ หรือกรณีผู้ใช้อำนาจปกครองได้ให้ความยินยอมไปแล้วนั้นจะยังคงมีผลทางกฎหมายต่อไปหรือไม่ อย่างไร โดยไม่มีการระบุว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กถูกจัดเก็บอย่างไม่มีการกำหนด

ปัญหาการขาดกลไกหรือหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในประเด็นนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 8 มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีอำนาจหน้าที่ออกประกาศ วางหลักเกณฑ์แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในภาพรวม ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ก็ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก แต่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดวิธีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และส่งเสริมความประพฤติเด็กเป็นหลัก ทำให้เกิดประเด็นปัญหาว่า ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่มีหน้าที่คุ้มครองดูแลข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเป็นการเฉพาะ ทำให้ขาดพื้นที่ในการร้องเรียนที่จะทำให้เด็กเข้าถึงกระบวนการคุ้มครอง หรือตรวจสอบการละเมิดข้อมูลเด็กและการใช้อำนาจในการให้ความยินยอมของผู้ปกครอง เพื่อปกป้องสิทธิเด็กที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่าผู้ใหญ่และคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จากสภาพปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้ศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อให้มีการคุ้มครอง

ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่ชัดเจนและเป็นธรรมแก่เด็ก สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเด็กและบริบทของสังคมในยุคดิจิทัล โดยศึกษาแนวทางจากกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษากฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม

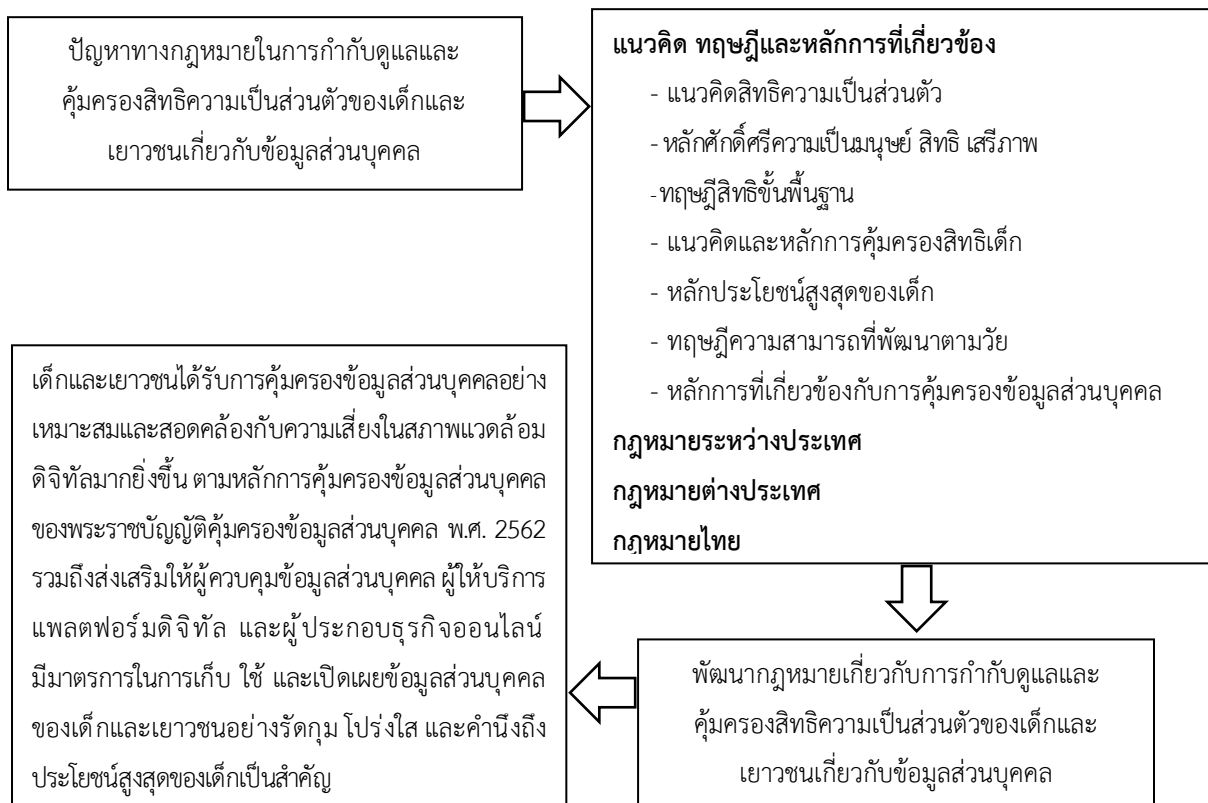
สมมติฐานการวิจัย

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 แม้ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต้อง และกำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลเพื่อคุ้มครองความเป็นส่วนตัวไม่ให้ถูกละเมิดโดยมิชอบ แต่ภายใต้กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดนิยามของคำว่าข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กไว้อย่างชัดเจน ในขณะที่มาตรา 20 แม้จะบัญญัติหลักเกี่ยวกับความยินยอม แต่ไม่ได้กำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำหรือหลักเกณฑ์เฉพาะในการเก็บ รวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก นอกจากนั้นไม่ได้กำหนดสถานะและผลของความยินยอมเมื่อเด็กพ้นจากความเป็นผู้เยาว์แล้ว รวมถึงยังไม่มีการจัดตั้งกลไกหรือหน่วยงานเฉพาะเพื่อกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยตรง จึงก่อให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้การคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเด็กขาดความชัดเจน ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล และเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิได้ ดังนั้น หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย โดยกำหนดมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก และจัดตั้งกลไกกำกับดูแลเฉพาะด้าน ย่อมทำให้การคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กเกิดประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ปัญหาการกำกับดูแลและคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนในยุคดิจิทัลเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวและสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ยังขาดความชัดเจนในเรื่องบทนิยามและเกณฑ์อายุดิจิทัล ขาดมาตรการในการประมวลผลข้อมูลเด็กและการจัดการข้อมูลของเด็กเมื่อเด็กพ้นจากภาวะผู้เยาว์ รวมถึงขาดหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเด็ก การปล่อยให้อายุของเด็กถูกจัดการด้วยมาตรฐานเดียวกับผู้ใหญ่ย่อมทำให้เด็กเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์เชิงพาณิชย์และถูกละเมิดสิทธิ การวิจัยนี้จึงได้นำทฤษฎีและหลักการ

ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรูปแบบและแนวทางจากกฎหมายต่างประเทศมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อนำคำตอบที่ได้ไปจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการออกกฎหมายลำดับรอง รูปแบบประกาศคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับเด็กและเยาวชนในสภาพแวดล้อมดิจิทัล (ดูภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework))

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์ การวิจัยนี้เริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาทางกฎหมายที่พบในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งพบช่องว่างในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ได้แก่ การไม่มีบทนิยามและเกณฑ์อายุที่ชัดเจน การขาดหลักเกณฑ์ประมวลผลเชิงรุก ความไม่ชัดเจนของสถานะความยินยอมเมื่อพ้นภาวะผู้เยาว์ และการขาดหน่วยงานกำกับดูแลเฉพาะทาง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์อุปสรรคและหาแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายของประเทศไทยให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. แหล่งที่มาของข้อมูล การวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำราทางกฎหมาย เอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ ข่าวสาร บทความวิชาการ ตลอดจนกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ เกี่ยวกับคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การค้นหาและการคัดเลือกเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลทางวิชาการและอินเทอร์เน็ต โดยใช้คำสำคัญ (Keywords) เช่น สิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็ก ข้อมูลส่วนบุคคล โดยคัดเลือกเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ ทันสมัย และมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นปัญหา ตลอดจนคัดเลือกกฎหมายของประเทศต้นแบบที่มีพัฒนาการด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำมาเป็นกรณีศึกษาเปรียบเทียบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมมาได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ทางนิติศาสตร์ การวิเคราะห์จึงเป็นการหาคำตอบจากข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการไม่มีค่านิยมศัพทข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเกณฑ์อายุสำหรับการให้ความยินยอมที่ชัดเจน พบว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่ได้กำหนดนิยามคำว่า “เด็ก” หรือกำหนดเกณฑ์อายุในการให้ความยินยอมทางดิจิทัล (Digital Age of Consent) ไว้เป็นการเฉพาะ แต่มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับใช้เกณฑ์การบรรลุนิติภาวะและความสามารถในการทำนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเป็นเงื่อนไข โครงสร้างดังกล่าวทำให้เกิดความไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดปัญหาความลักลั่นของช่วงอายุ ตลอดจนสร้างภาระในการตีความแก่ผู้ประกอบการ และอาจทำให้เด็กสูญเสียความคุ้มครองจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

2. ปัญหาการขาดหลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก พบว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มุ่งเน้นเพียงกลไกการขอความยินยอม (Consent) ผ่านผู้ใช้อำนาจปกครองตามมาตรา 20 เป็นหลัก แต่ขาดบทบัญญัติควบคุมพฤติกรรมการประมวลผลหลังจากการได้รับความยินยอมแล้ว ส่งผลให้เมื่อผู้ประกอบการได้รับความยินยอมแล้ว ข้อมูลของเด็กจะถูกนำไปประมวลผลด้วยมาตรฐานเดียวกับผู้ใหญ่ กฎหมายไทยจึงเปิดช่องให้ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลเด็กไปทำการวิเคราะห์พฤติกรรม (Profiling) การทำการตลาดแบบเจาะจงเป้าหมาย (Targeted Advertising) และใช้เทคนิคการออกแบบเพื่อชักจูง (Nudge Techniques) เช่น ระบบเล่นอัตโนมัติ (Auto-Play) หรือการออกแบบหน้าจอที่ล่อลวงให้เด็กเสพติดและเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น เพื่อแสวงหาประโยชน์เชิงพาณิชย์

3. ปัญหาสถานะและผลของความยินยอมในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเมื่อพ้นจากความเป็นผู้เยาว์แล้ว พบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ขาดความชัดเจนในการจัดการวงจรชีวิตของข้อมูล (Data Lifecycle) ในช่วงรอยต่อของการบรรลุนิติภาวะ กล่าวคือ กฎหมายมุ่งเน้นการคุ้มครองในขั้นตอนการเริ่มต้นจัดเก็บข้อมูลผ่านกลไกการขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครอง (มาตรา 19 และมาตรา 20) แต่ไม่มีบทบัญญัติรับรองว่าความยินยอมที่ผู้ใช้อำนาจปกครองเคยให้ไว้จะสิ้นสุดลงเมื่อใด เมื่อเด็กเจริญวัยจนบรรลุนิติภาวะ ส่งผลให้ข้อมูลของเด็กในอดีตถูกเก็บรักษาไว้อย่างไม่มีกำหนดเวลา ตลอดจนการใช้สิทธิขอให้ลบข้อมูล (Right to Erasure) ตามมาตรา 33 ยังมีข้อยกเว้นและขั้นตอนที่ยุงยากในทางปฏิบัติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิในการควบคุมข้อมูลของตนเองและสิทธิในการเริ่มต้นใหม่เมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่

4. ปัญหาการขาดกลไกหรือหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก พบว่า โครงสร้างของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีสถานะเป็นองค์กรกำกับดูแลทั่วไปที่มีภารกิจหลักมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจดิจิทัลและภาคธุรกิจโดยรวม ในขณะที่คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ก็มุ่งเน้นเพียงสวัสดิภาพทางกายและสังคมสงเคราะห์ แต่ขาดอำนาจและความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ทำให้ขาดบุคลากรที่มีความละเอียดอ่อนและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านจิตวิทยาและสิทธิเด็ก ประกอบกับการขาดกลไกและช่องทางร้องเรียนที่เป็นมิตรต่อเด็ก ส่งผลให้เกิดสถานะสุญญากาศทางองค์กรในการบังคับใช้กฎหมายให้เท่าทันต่อภัยคุกคามทางเทคโนโลยี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัญหาการไม่มีคำนิยามศัพท์คำว่าข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเกณฑ์อายุที่ชัดเจน พบว่าการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20 ผูกโยงการให้ความยินยอมเข้ากับหลักเกณฑ์การบรรลุนิติภาวะและความสามารถในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทำให้เกิดความลักลั่นในการตีความ โดยเฉพาะข้อยกเว้นเรื่องการกระทำที่สมแก่ฐานานุรูปในโลกดิจิทัล ประเด็นนี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ที่ว่า กฎหมายไทยยังขัดแย้งกับทฤษฎีความสามารถที่พัฒนามาวย (Evolving Capacities) ซึ่งแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าเด็กไม่ควรถูกมองว่าเป็นกลุ่มก้อนเดียวที่มีความสามารถคงที่หรือหยุดนิ่ง (Static) (Lansdown, 2005) และหลักสากลตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ที่กำหนดนิยามเด็กไว้ต่ำกว่า 18 ปี ในขณะที่มาตรฐานต่างประเทศ เช่น ระเบียบทั่วไปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) ที่กำหนดเกณฑ์อายุ 13-16 ปี พระราชบัญญัติคุ้มครองความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของเด็กบนอินเทอร์เน็ต (COPPA) ของสหรัฐอเมริกา ที่บังคับใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PIPL) และข้อกำหนดว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายไซเบอร์ (PCPPIC) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่กำหนดนิยามเด็กไว้ต่ำกว่า 14 ปี พร้อมทั้ง

ยกระดับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 14 ปี ให้เป็น “ข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหว” (Sensitive Personal Information) ทั้งนี้ ตามมาตรา 28 ของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (นศร เสรีรักษ์ และคณะ, 2568) โดยสภาพ หรือการใช้ระบบคุ้มครองแบบสองระดับของสหราชอาณาจักรผ่านประมวลแนวปฏิบัติการออกแบบที่เหมาะสมกับวัย (AADC) ที่แยกอายุให้ความยินยอมไว้ที่ 13 ปี แต่ขยายการคุ้มครองเชิงรุกครอบคลุมเยาวชนถึงอายุ 18 ปี ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องแยกเกณฑ์อายุในการให้ความยินยอมทางดิจิทัลออกจากเกณฑ์ความสามารถทางแพ่งทั่วไป เพื่อแก้ปัญหาการตีความและคุ้มครองเด็กในฐานะกลุ่มเปราะบางให้สอดคล้องกับพลวัตของเทคโนโลยีและมาตรฐานสากล

2. ปัญหาการขาดหลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กพบว่า มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มุ่งเน้นเพียงกลไกการขอความยินยอม (Consent) แต่ปราศจากมาตรการควบคุมเชิงรุกภายหลังได้รับความยินยอม ทำให้เด็กเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์เชิงพาณิชย์จากการทำโปรไฟล์ (Profiling) และเทคนิคชักจูง (Nudge Techniques) ประเด็นนี้อภิปรายได้ว่า กฎหมายไทยยังขาดการประยุกต์ใช้หลักความปลอดภัยโดยการออกแบบ (Safety by Design) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานสากลและกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประมวลแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับวัย (AADC) ของสหราชอาณาจักร (Information Commissioner’s Officer [ICO], 2020) หรือข้อกำหนดว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กทางไซเบอร์ (PCPPIC) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ล้วนบังคับให้ผู้ประกอบการต้องตั้งค่าความเป็นส่วนตัวส่วนตัวสูงสุดเป็นค่าเริ่มต้น และต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับเด็ก (Data Protection Impact Assessment) ล่วงหน้าเสมอ โดยกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Information Protection Law) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 56 กำหนดให้จัดเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวและบันทึกการประมวลผลไว้อย่างน้อย 3 ปี (พิชญากร มณีฉาย, 2565) เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและสกัดกั้นภัยคุกคามทางเทคโนโลยี เนื่องจากในมิติของกฎหมายมหาชนการที่รัฐปล่อยให้แพลตฟอร์มเอกชนใช้อำนาจทางเทคโนโลยี (Digital Power) ควบคุมและตีกรอบพฤติกรรมเด็กผ่านอัลกอริทึม โดยพึ่งพาเพียงความยินยอมตามกฎหมายเอกชนที่พลักภาระให้ผู้ปกครอง ถือเป็นการละเลยหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน เพราะเด็กไม่มีอำนาจต่อรองที่แท้จริง การกระทำดังกล่าวไม่เพียงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวแต่ยังเป็นการนำข้อมูลพฤติกรรมไปชี้นำความคิดซึ่งกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) และสิทธิในการพัฒนา (Right to Development) ที่เด็กควรได้เติบโตอย่างอิสระ รัฐจึงมีความจำเป็นต้องเข้าแทรกแซง เพื่อออกกฎหมายกำกับดูแลมาตรฐานทางปฏิบัติ จำกัดอำนาจเทคโนโลยีของภาคเอกชนและนำหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กมาบังคับใช้เป็นเกณฑ์หลักเหนือผลกำไรทางธุรกิจอย่างเด็ดขาด

3. ปัญหาสถานะและผลของความยินยอมในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเมื่อพ้นจากความเป็นผู้เยาว์แล้ว พบว่า กฎหมายไทยขาดกลไกการจัดการวงจรชีวิตของข้อมูล (Data Lifecycle) ในช่วงรอยต่อของการบรรลุนิติภาวะของเด็ก ทำให้ข้อมูลในอดีตของเด็กถูกเก็บรักษาไว้อย่างไม่มีกำหนด ส่งผล

กระทบต่อสิทธิที่จะถูกลืม (Right to be Forgotten) สิทธิในการเริ่มต้นใหม่ (Right to a Clean Slate) อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการกำหนดเจตจำนงของตนเองด้านข้อมูล (Right to Informational Self-Determination) ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่าสหภาพยุโรปให้ความสำคัญกับข้อมูลวัยเด็กเป็นพิเศษตามข้อปรารภที่ 65 (Recital 65) ของระเบียบทั่วไปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) สอดคล้องกับสหราชอาณาจักรที่ประมวลแนวปฏิบัติการออกแบบที่เหมาะสมกับวัย (AADC) กำหนดให้ผู้ให้บริการต้องมีเครื่องมือออนไลน์ (Online Tools) ที่ชัดเจนและเข้าถึงง่าย เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถลบข้อมูลได้ในทุกขั้นตอนด้วยตนเอง (Information Commissioner's Officer [ICO], 2020) ควบคู่กับการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (DPIA) เพื่อวางแผนวงจรชีวิตข้อมูลล่วงหน้า มิให้มีการเก็บข้อมูลทิ้งไว้โดยไม่มีกำหนด ในทำนองเดียวกัน สหรัฐอเมริกากำลังผลักดันร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็กและวัยรุ่นบนอินเทอร์เน็ต (Children and Teens' Online Privacy Protection Act: COPPA 2.0) ที่กำหนดให้ผู้ให้บริการต้องจัดทำกลไกปุ่มลบข้อมูล (Eraser Button) ให้เยาวชนลบข้อมูลของตนได้ทันที (Congress.gov, 2025) ข้อเท็จจริงดังกล่าวตอกย้ำว่า การลบร่องรอยทางดิจิทัลเมื่อบุคคลเจริญวัยขึ้นไม่อาจพึ่งพากฎทั่วไปได้ แต่ต้องอาศัยกลไกการคุ้มครองที่ออกแบบมาเพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านช่วงวัยเป็นการเฉพาะ

4. ปัญหาการขาดกลไกหรือหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก พบว่า คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPC) มีสถานะเป็นเพียงองค์กรกำกับดูแลทั่วไปที่มีภารกิจอย่างกว้าง ทำให้ขาดความละเอียดอ่อนและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านจิตวิทยาและสิทธิเด็ก ในขณะที่คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ก็มุ่งเน้นเพียงสวัสดิภาพทางกายและสังคมสงเคราะห์ แต่ขาดอำนาจและความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ประเด็นนี้อธิบายได้ว่าก่อให้เกิดสถานะสุญญากาศทางองค์กรในการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาเชิงโครงสร้างนี้ยังส่งผลกระทบต่อสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่เป็นมิตรต่อเด็ก (Child-friendly Justice) เนื่องจากกลไกการร้องเรียนตามมาตรา 73 มีความซับซ้อน และผลักภาระให้ผู้เสียหายอันขัดต่อทฤษฎีการคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง ซึ่งเมื่อเทียบกับสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร (ICO) ของสหราชอาณาจักรที่มีการปรับบทบาทเชิงรุกจัดตั้งทีมงานเชี่ยวชาญด้านเด็ก หรือสาธารณรัฐประชาชนจีนที่บังคับให้ผู้ให้บริการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลสำหรับเด็ก (DPO for Children) เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ ตามข้อ 8 ของข้อกำหนดว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายไซเบอร์ (PCPPIC) เพื่อเป็นกลไกตรวจสอบจากภายในองค์กร ตลอดจนสหรัฐอเมริกา ที่คณะกรรมการการค้าแห่งสหพันธรัฐ (Federal Trade Commission: FTC) ได้สร้างกลไกการกำกับดูแลแบบร่วมมือผ่านโครงการ Safe Harbor ที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและสมาคมวิชาชีพเข้ามาร่วมตรวจสอบมาตรฐาน (Federal Trade Commission [FTC], 2025) เพื่ออุดช่องโหว่ในการขาดแคลนบุคลากรของรัฐ นอกจากนี้ ยังกระจายอำนาจให้อัยการสูงสุดของมลรัฐสามารถยื่นฟ้องคดีแทนเด็กได้โดยไม่ต้องรอการสั่งการจากส่วนกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดและสถานะสุญญากาศทางกฎหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในมิติของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อาศัยอำนาจตามมาตรา 16 (4) และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ตรากฎหมายลำดับรอง (Subordinate Law) ในรูปแบบของประกาศคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เรื่อง มาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับเด็กและเยาวชนในสภาพแวดล้อมดิจิทัล และใช้อำนาจตามมาตรา 18 เพื่อจัดตั้งกลไกการกำกับดูแลเฉพาะด้าน โดยมีโครงสร้างและสาระสำคัญดังนี้

1. กำหนดบทนิยาม “เด็ก” ให้หมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) และควรกำหนดเกณฑ์อายุสำหรับการให้ความยินยอมทางดิจิทัลด้วยตนเอง (Digital Age of Consent) แยกออกมาต่างหาก โดยเสนอให้กำหนดไว้ที่ 13 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป หากต่ำกว่าต้องขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครอง เพื่อแก้ไขปัญหาความลักลั่นของการอิงกฎหมายแพ่ง
2. บัญญัติหน้าที่และมาตรฐานความปลอดภัยโดยการออกแบบ (Safety by Design) ให้เป็นข้อบังคับทางกฎหมาย โดยบังคับให้ผู้ประกอบการต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เจาะจงสำหรับเด็ก (Child-Specific DPIA) ก่อนเริ่มให้บริการ ต้องตั้งค่าระบบให้มีความเป็นส่วนตัวในระดับสูงสุดเป็นค่าเริ่มต้น และกำหนดข้อห้ามเด็ดขาดมิให้นำข้อมูลเด็กไปทำโปรไฟล์ (Profiling) เพื่อโฆษณาเจาะจงเป้าหมาย หรือใช้เทคนิคการออกแบบที่ชักจูง (Nudge Techniques)
3. สร้างกลไกทางเทคนิคเพื่อรองรับสิทธิในการเริ่มต้นใหม่ (Right to a Clean Slate) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการจัดทำปุ่มลบข้อมูล (Eraser Button) ที่เข้าถึงได้ง่ายเพื่อลบร่องรอยทางดิจิทัลในอดีต และควรกำหนดหน้าที่ให้ผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งเพื่อขอทบทวนความยินยอม (Re-consent) ใหม่จากเจ้าของข้อมูลโดยตรงภายใน 90 วัน นับแต่วันที่เจ้าของข้อมูลบรรลุนิติภาวะ หากไม่มีการตอบรับให้ยุติการประมวลผลและลบข้อมูลโดยอัตโนมัติ
4. คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ควรแต่งตั้งคณะอนุกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาเด็ก กฎหมายสิทธิเด็ก และเทคโนโลยี เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนนโยบายเชิงรุก และควรกำหนดให้ผู้ประกอบการกลุ่มเสี่ยงต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับเด็ก (DPO for Children) ประจำองค์กร เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

เอกสารอ้างอิง

- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2565). *คำอธิบายหลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นิติธรรม.
- นคร เสรีรักษ์, ณรงค์ ใจหาญ, ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช, นุรัตน์ ปวนคำมา และ ศุภเกียรติ ศุภศักดิ์ศึกษากร. (2568). *กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน*. พี.เพรส.

- บรรเจิด สิงคะเนติ, นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์ และเรวดี ขวัญทองยิ้ม. (2554). *ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวอยู่ส่วนตัว (Right to Privacy)* (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 (10 กันยายน 2540). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 114 ตอนที่ 46 ก. หน้า 1-16. <https://ratchakitcha.soc.go.th>
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562. (27 พฤษภาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 136 ตอนที่ 69 ก. หน้า 1-44. <https://ratchakitcha.soc.go.th>
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2 ตุลาคม 2546). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 120 ตอนที่ 95 ก. หน้า 1-29. <https://ratchakitcha.soc.go.th>
- พิชญากร มณีฉาย. (2565). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุขวสา ฅม้งร้กัษัศัศั. (2562). การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 20(1), หน้า 131-145.
- Congress.gov. (2025). *Children and Teens' Online Privacy Protection Act (S. 836, 119th Cong)*. <https://www.congress.gov/bill/119th-congress/senate-bill/836/text>
- Federal Trade Commission. (2025). *COPPA Safe Harbor Program*. <https://www.ftc.gov/enforcement/coppa-safe-harbor-program>
- Information Commissioner's Officer . (2020). *Age appropriate design: a code of practice for online services*. <https://ico.org.uk/for-organisations/uk-gdpr-guidance-and-resources/childrens-information/childrens-code-guidance-and-resources/age-appropriate-design-a-code-of-practice-for-online-services/>
- Lansdown, G. (2005). *The evolving capacities of the child*. UNICEF Innocenti Research Centre. <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/evolving-eng.pdf>